

Cristian Bichi: BNR nu are atributii de protectie a consumatorilor bancari

Banca Nationala a României nu are atributii în privinta practicilor de comercializare a produselor bancare catre consumatori, acestea revenind Autoritatii Nationale pentru Protectia Consumatorilor (ANPC), sustine Cristian Bichi, consilier guvernator, Cancelaria BNR.

"În România, legea ofera competente pe linia apararii intereselor consumatorilor de servicii financiare Autoritatii Nationale pentru Protectia Consumatorilor (ANPC), competente care corespund în mare masura dimensiunii de supraveghere comportamentala bancara. Banca centrala nu are cum sa se implice într-o astfel de activitate, exercitata deja de ANPC, întrucât ea nu dispune de autoritate legala în domeniul respectiv. În ceea ce priveste actualele dispute dintre bancile sanctionate si ANPC privind modul de calcul corect al ratelor la creditele pe termen mediu si lung, acestea urmeaza a fi rezolvate de instantele judecatoresti, întrucât sanctiunile unei autoritati de supraveghere (fie aceasta BNR sau ANPC) sunt supuse controlului jurisdictional. Este însa necesara o rezolvare grabnica a aspectelor în discutie, pentru a se preveni deteriorarea încrederii publicului în institutiile statului român", scrie Bichi, în articolul "BNR nu are atributii de protectie a consumatorilor bancari", publicat pe blogul OpiniiBNR.ro.

El sustine ca sanctiunile aplicate recent de ANPC unui numar însemnat de institutii de credit au adus în discutia publica subiectul protectiei consumatorilor bancari. Cristian Bichi afirma ca este un moment propice de a explica, din nou, care sunt diferentele dintre supravegherea prudentiala si cea comportamentala si faptul ca banca centrala nu are atributii în privinta practicilor de comercializare a produselor bancare catre consumatori, acestea revenind ANPC.

"În comunicatele sale de presa din 16 si 25 mai 2023, Autoritatea Nationala pentru Protectia Consumatorilor (ANPC) sustine ca a identificat practici comerciale înselatoare savârsite de un numar de 19 institutii bancare 'cu privire la modul de calcul al ratelor, prin faptul ca pe graficul de rambursare, rata era compusa, în primii ani, 25% din soldul principal de rambursat si 75% dobânda. Prin aceasta modalitate de calcul, consumatorii plateau preponderent dobânda'. În consecinta, ANPC a sanctionat bancile în cauza cu amenda si a emis ordine prin care s-a solicitat acestora 'emiterea unor noi grafice de rambursare, unde principalul creditului datorat sa fie achitat de catre consumatori în rate egale pe întreaga perioada de creditare în raport cu dobânda aferenta creditului' (sic!)", se spune în articol.

Potrivit sursei citate, decizia ANPC a generat controverse puternice. Asociatia Româna a Bancilor (ARB) a emis un comunicat în care se mentioneaza ca informatiile eronate lansate în spatiul public, care catalogheaza drept "practici comerciale înselatoare" o metoda legala de calcul a dobânzii folosita în toata lumea ridica semne de întrebare legate de profesionalismul unor angajati ai ANPC.

"Pentru CEC Bank, o banca cu capital de stat, 'controlul a fost facut pe repede înainte, iar vinovatul se pare ca era deja cunoscut înainte de finalizarea investigatiei'. La rândul lor, câtiva analisti economici au intervenit în dezbateri precizând ca este imposibil matematic sa generezi un tabel de rambursare în care principalul si dobânda sa curga în mod egal. În fine, cireasa de pe tort în toata aceasta poveste este reprezentata de faptul ca masura ANPC a fost criticata si de un functionar al acestei autoritati care a tinut sa mentioneze ca rambursarea creditului în rate egale (anuitati) este legala si ca emiterea de noi grafice de rambursare în conformitate cu cele solicitate prin ordinele ANPC ar fi 'vadis abuziva si fara fundament'. Prin urmare, asa cum titreaza presa româna, ne aflam în mijlocul unui adevarat scandal, ce urmeaza a fi transat definitiv de catre instantele judecatoresti, într-un viitor mai mult sau mai putin apropiat", spune Cristian Bichi.

Autorul considera ca BNR este o victima colaterala a scandalului, iar modul în care sunt prezentate faptele de unele canale mass-media îi aduce la prejudicii de imagine.

"Cum ar putea fi altfel, pentru a da doar un exemplu, atât timp cât pe diferite posturi de televiziune bancile sunt acuzate de 'practici comerciale incorecte', pe fundal fiind difuzate imagini ale cladirii sediului central al BNR sau ale guvernatorului BNR, asta când nu sunt facute acuze directe cum ca banca centrala nu a dat atentie practicilor comerciale ale bancilor. În aceasta ultima privinta, este reprezentativa prestatia unui moderator care tine sa sublinieze ca de reglementarea bancilor se ocupa BNR, sfârsind prin a întreba inchizitorial daca aceasta autoritate stie sau nu de 'neregulile descoperite de ANPC' si 'daca acest abuz nu este facut cu acordul BNR'? Reactia interlocutorului la interogatia respectiva este afirmativa: 'Absolut da'. Opinii asemanatoare pot fi identificate si în cazul altor canale de comunicare. Raspunsul la astfel de afirmatii, facute în necunostinta de cauza, este ca BNR se ocupa într-adevar cu reglementarea bancilor, dar atributiile sale în acest domeniu tin de aspectele de prudenta bancara si nu de cele legate de conduita în afaceri a bancilor în relatia cu consumatorii care revin ANPC. Ori, aspectele sesizate de ANPC în situatia de fata sunt clar în curtea acestei autoritati", scrie Cristian Bichi.

Potrivit autorului, realitatile descrise mai sus arata ca este necesar sa fie explicat publicului larg care este diferenta dintre supravegherea prudentiala si supravegherea comportamentala. El sustine ca un astfel de demers a mai fost întreprins de catre banca centrala, un articol detaliat privind cele doua dimensiuni ale supravegherii bancare fiind publicat pe site-ul www.opiniibnr.ro, în luna februarie 2018.

Astfel, reglementarea în sectorul bancar urmareste doua mari obiective: mentinerea stabilitatii si încrederii în sistemul bancar; respectarea de catre banci a obligatiilor lor profesionale fata de clienti în vederea protejarii utilizatorilor de servicii bancare. Acestor obiective le corespund în practica doua tipuri de supraveghere: supravegherea de prudenta bancara (prudentiala) si supravegherea comportamentala (a conduitei).

Supravegherea prudentiala bancara urmareste asigurarea stabilitatii sistemului bancar si a institutiilor bancare individuale. Ea este necesara datorita rolului important jucat de banci într-o economie nationala si posibilitatii generarii de catre acestea a riscului de sistem (sistemic), fapt ce determina ca stabilitatea sistemului bancar sa fie recunoscuta ca o problema de interes public.

Cristian Bichi precizeaza ca riscul sistemic reprezinta posibilitatea ca problemele majore ale unei institutii bancare sa duca la o criza a întregului sistem bancar cu efecte negative asupra economiei reale. Protectia împotriva riscului de sistem se obtine prin emiterea de catre autoritatile nationale competente de reglementari prudentiale aplicabile institutiilor bancare, ce urmaresc reducerea riscurilor asumate de acestea. Astfel de reguli se refera la activitati permise bancilor, cerinte de capital minim si de solvabilitate (care sa permita absorbirea pierderilor), cerinte de lichiditate, expuneri mari, pentru a mentiona doar câteva dintre acestea.

În plus, autoritatile competente verifica daca bancile respecta normele prudentiale si iau masuri corective acolo unde este cazul, de la formularea de recomandari pâna la aplicarea de sanctiuni.

Prin acest mecanism care se concentreaza asupra solvabilitatii si lichiditatii bancilor, se urmareste mentinerea stabilitatii financiare a fiecarei institutii în parte în vederea protejarii intereselor creditorilor/deponentilor lor si a mentinerii stabilitatii întregului sistem bancar. De subliniat ca supravegherea prudentiala asigura indirect protectie consumatorilor (deponentilor), întrucât prin mentinerea solvabilitatii bancilor vor fi evitate pierderile generate de falimentele bancare.